

veac nou

REVISTĂ A CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Nr. 21 (1523) • Anul XXX • Iulie 1974

Jaloane ale anului jubiliar

Marife evenimente politice ale acestui an — a XXX-a aniversare a eliberării patriei și Congresul al XI-lea al partidului — sînt întîmpinate de întreg poporul într-o admirabilă, înălțătoare efervescență creatoare, cu un impetuos și impresionant efort colectiv pentru îndeplinirea planului în toate compartimentele de activitate, pentru înfăptuirea cu succes a programului de dezvoltare multilaterală a societății socialiste. „Bilanțul cu care ne prezentăm cu prilejul acestor două evenimente — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — este deosebit de bogat. Realizăm cu succes planul de dezvoltare economico-socială stabilit de Congresul al X-lea al partidului. În trei ani și șase luni s-a obținut o depășire de peste 30 miliarde lei la producția industrială și sînt condiții pentru a îndeplini cincinalul înainte de termen, asigurîndu-se o dezvoltare puternică atît a industriei, cît și a agriculturii. Dealtfel, însuși ritmul de creștere a producției industriale de 14,7 la sută în 1973 și de peste 15 la sută în primele șase luni ale acestui an demonstrează cu prisosință înfăptuirea cu succes a programului de dezvoltare a țării”.

Țara întregă oferă astfel un dinamic tablou de muncă rodnică, însuflețită. Numeroasele inițiative apărute în întrecerea socialistă învederează fierbintele patriotism socialist, hotărîrea de neclintit a poporului de a înfăptui neabătut politica partidului, pusă exclusiv în serviciul accelerării progresului economic și social al țării. Prin faptele sale, prin munca sa poporul își vedește nu numai voința, ci și capacitatea de a dobîndi realizări cantitativ și calitativ superioare, pe măsura sarcinilor trasate de partid pentru actuala etapă de dezvoltare a țării. În același timp, aceste înfăptuiri sînt o nouă și elocventă mărturie a realismului cu care sînt concepute planurile și cea mai bună garanție că ele vor fi îndeplinite pînă la capăt.

Pe acest fundal de muncă dîră, entuziasă se proiectează luminos consecvența politică a partidului de creștere a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Într-adevăr, se știe că în cursul acestui an — începînd de la 1 august — se va efectua o nouă majorare a retribuției oamenilor muncii prevăzută pentru acest cincinal, punîndu-se un accent mai mare pe creșterea veniturilor mici, încît acestea vor spori cu aproape 15 la sută, mai mult decît prevedea Congresul al X-lea.

Progresul economic și social al țării se îmbină astfel armonios cu creșterea bunăstării poporului. Și acest mare adevăr, care stă la îndemîna oricui, face să crească și mai mult spiritul de răspundere și deplină angajare a tuturor fiilor acestui pămînt în nobila și pașnică bătălie pentru înflorirea patriei, pentru înălțarea ei pe noi culmi de civilizație și progres.

Deviza societății noastre: totul pentru om!

MARILE SURPRIZE CULTURALE

— Stimată tovarăso profesoară Zoa Dumitrescu-Buşu-lenga, ştim că recent s-au semnat la Moscova protocoalele de colaborare între Academia noastră (respectiv Academia R.S.R. şi Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice) şi Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. Ce ne puteţi spune despre acest eveniment?

— Într-adevăr, împreună cu academicianul Şerban Țițeica, am semnat din partea celor două Academii româneşti sus menţionate protocoalele de

colaborare cu Academia U.R.S.S. Într-o atmosferă excelentă de lucru, după discuţii cu specialiştii sovietici, directorii ai institutelor de profil, am fixat în protocoale câteva teme de deosebit interes pentru ambele părţi. Sintem încredinţaţi că vom ajunge la finalizări foarte folositoare pentru cele două părţi semnatare ale protocoalelor şi că vom duce astfel mai departe o bună şi de acum veche tradiţie de colaborare între România şi U.R.S.S.

— Nu mă îndoiesc că vizitând Uniunea Sovietică aţi adus noi şi numeroase impresii de cultură.

— Fireşte, orice prilej de a revizita Uniunea Sovietică e bine-venit. Ai întotdeauna bucuria marilor surprize de cultură. De data

aceasta, de pildă, pe lângă un izbit spectacol de estradă, pe lângă o reprezentaţie de operă cu Logodnica ţarului de Rimski-Korsakov perfect pusă la punct după marea tradiţie rusă, am avut neaşteptată şansă să asistăm la un spectacol de balet cu Maia Pliseţkaia. Baletul Anna Karenina ne-a dat emoţii estetice dintre cele mai puternice. Foarte modern gândit şi slujit de o regie de rară calitate, spectacolul îmbina sunetul, culoarea şi mişcarea într-un fel de simfonie sincretică, exprimând înălţarea şi căderea pasiunilor omeneşti. Iar Maia Pliseţkaia, în fruntea unei echipe deosebit de omogene, a făcut un rol nu numai de balerină desăvârşită pentru care mişcarea este expresie a întregului suflet, ci şi de actriţă stăpînă pe toate nuanţele registrului pasiunii. A fost într-adevăr un spectacol de zile mari.

— Şi în afară de teatru, operă, balet ce aţi mai putut vedea?

— În sălile muzeelor Puşkin şi Tretiakov am meditat asupra întregii dezvoltări a artei plastice ruse şi sovietice, care a închegat o viziune adîncă a omului şi lumii. Am stat în faţa picturii pline de implicaţii simbolice, a picturii de transparenţe a lui Andrei Rubliov. Am urmărit imaginea naturii la pictorii secolului XIX şi contemporanii tot mai expresive ale figurii umane şi am înţeles pregătirea formelor care se desfăşoară acum, de jumătate de secol, în viaţa sovietică. Artă contemporană are vigoarea formelor şi culorilor care exprimă o umanitate puternică, revoluţionară. Tot astfel am trecut pe lângă monumente vechi şi noi care, la interval de sute de ani, îţi arată concret ce înseamnă tradiţia şi inovaţia.

Iulia Scutaru

„FOARTE BINE!”

Am profitat de vizita în ţara noastră a preşedintelui Comitetului pentru Cultură Fizică şi Sport de pe lângă Consiliul de Miniştri al U.R.S.S., Serghei Pavlov, pentru a-l ruga să ne împărtăşească din impresiile sale de oaspete al României.

— Cele şapte zile au trecut extrem de repede. Pe lângă Bucureşti, am vizitat şi trei judeţe: Suceava, Tulcea şi Galaţi, avînd astfel posibilitatea să vedem foarte multe şi să purtăm numeroase discuţii — nu numai cu conducători ai mişcării sportive, ci şi cu conducători de întreprinderi, şcoli, instituţii de cultură. Ne-am putut forma în felul acesta o impresie destul de completă despre atenţia şi grija de care se bucură sportul în ţara dumneavoastră şi să vedem în acţiune sarcinile trasate acum un an şi jumătate de Partidul Comunist Român. Vizita noastră a culminat cu primirea la tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, care a dat o înaltă apreciere relaţiilor noastre de colaborare, exprimîndu-şi totodată speranţa că ele se vor extinde, indicîndu-ne să organizăm mai multe întâlniri bilaterale.

Dealtfel, la un an după semnarea Înţelegerii de colaborare pe termen lung între organizaţiile sportive din ţările noastre am constatat împreună cu satisfacţie că relaţiile noastre au căpătat un ca-

racter şi mai larg, că există un sistem de schimb de informaţii, de specialiştii, de delegaţii. Şi sintem interesaţi să lărgim această colaborare.

Pretutindeni am fost întâmpinaţi cu ospitalitate, cordialitate, prietenie din partea tuturor şi aş sintetiza impresiile mele, spunîndu-vă pe româneşte că a fost foarte bine.

— Ştim că Moscova şi-a depus candidatura pentru a găzdui Jocurile Olimpice din anul 1980 cu şanse atît de mari, încît vă putem întreba ce pregătiri se fac în vederea acestui mare eveniment sportiv.

— În primul rînd s-a constituit un comitet special în vederea sesiunii C.I.O., care va avea loc în octombrie a.c. la Viena. Din comitet fac parte reprezentanţi a peste 15 ministere, departamente, organizaţii etc. Ne-am format acum o imagine asupra a ceea ce avem de făcut. Şi avem multe, enorm de multe de făcut. Dacă numai numărul ziariştilor acreditaţi la Olimpiadă se va ridica, după aprecierile noastre, la circa 1600, vă puteţi închipui cîte trebuie pentru ca să le asigurăm

condiţii optime de a-şi desfăşura activitatea. De asemenea, se crede că în cursul Olimpiadei, Moscova va fi vizitată de aproximativ patru milioane de turişti. Trebuie să le creăm deci condiţii care să le facă şederea cît mai plăcută şi instructivă. Apoi, pentru că am vrea ca aceste jocuri să se deosebească prin ceva de ediţiile anterioare, ne-am gândit ca la deschiderea festivă să poată participa, să se poată produce absolut toţi cei ce o doresc. Or, trebuie să punem la punct toate condiţiile şi pentru această largă participare.

I. Cristea

COLEGIUL DE REDACŢIE:

REDACTOR ŞEF — Nicolae Minei
SECRETAR GENERAL DE REDACŢIE — Dumitru Hîncu
MEMBRI: Octav Livezeanu, Iulia Cristea-Scutaru, Alexandru Brătescu

Un moment de răscruce

Acum 40 de ani, reluarea relațiilor diplomatice dintre România și U. R. S. S.

După sfârșitul primului război mondial avântul luptelor muncitorești, ampla mișcare de solidaritate cu revoluția rusă au obligat cercurile conducătoare ale marilor puteri să renunțe la politica lor de intervenție față de Rusia sovietică, să țină seama de noua realitate. Un rol deosebit de important au jucat, pe drumul acestei evoluții, și acțiunile desfășurate de clasa muncitoare din țara noastră, în frunte cu Partidul Comunist, ca și de forțele social-politice progresiste, general-democratice în vederea stabilirii relațiilor diplomatice între România și Rusia sovietică, țara care pornise pe calea edificării socialismului.

Prin organul său central, **Socialismul**, ca și prin alte publicații, Partidul Comunist din România a răspândit în mase adevărul despre realitățile economice, politice, sociale și culturale din Uniunea Sovietică. De asemenea a subliniat, nu o dată, influența pozitivă pe care ar putea-o avea stabilirea unor relații diplomatice normale asupra dezvoltării schimburilor economice între cele două țări vecine sau asupra circulației valorilor spirituale. În felul acesta, P.C.R. a reușit să facă să crească curentul politic favorabil apropierii dintre România și U.R.S.S. și prin aceasta să exercite presiuni asupra anumitor cercuri conducătoare, să le determine a acționa pentru reluarea relațiilor dintre cele două țări.

Semnele unei posibile apropieri s-au înmulțit în anii care au precedat criza economică mondială, când în evoluția situației politice internaționale au început să apară indicii îngrijorătoare în legătură cu tendințele revizioniste ale unor state nemulțumite de stipulațiile păcii încheiate la Versailles.

În acest climat politic ce se încorda tot mai evident, poziția adoptată de U.R.S.S. pe eșichierul relațiilor internaționale, politica îndreptată către asigurarea păcii, către stabilirea de relații normale între state, trezea o simpatie crescândă în rîndul tuturor popoarelor. Adeziunea imediată a Uniunii Sovietice la pactul Briand-Kellogg, pact general de neagresiune ce a trezit mari speranțe la vremea lui, a sporit incontestabil autoritatea acestuia.

În același timp, în cadrul eforturilor ei generale pentru apărarea păcii, U.R.S.S. manifesta un interes crescînd pentru instaurarea unor raporturi tot mai bune cu țările vecine. În acest sens, la sfârșitul anului 1928, U.R.S.S. a inițiat punerea în vigoare cu anticipație a pactului Briand-Kellogg de către statele din răsăritul Europei.

Participînd la discuțiile în jurul acestei propuneri, țara noastră a contribuit la încununarea cu succes a negocierilor dintre statele interesate, ceea ce a dus la semnarea de către U.R.S.S., România și alte țări a Protocolului de la Moscova, care cerea înlăturarea războiului ca mijloc de rezolvare a diferendelor dintre state.

În aceste împrejurări, lupta maselor populare, condusă de Partidul Comunist din România, a însemnat un sprijin real și a impulsivat permanent tratativele duse de cercurile conducătoare. Presa comunistă și muncitorească publica articole cu titluri ca: **Propunerile sovietice, U.R.S.S. luptă pentru pace, Pactul Kellogg a fost semnat și de România**, în care se sublinia dorința fermă a poporului român de a avea relații de bună-vecinătate cu U.R.S.S.

Anul 1932 a fost dominat de marele interes manifestat de opinia publică internațională și de oficialități față de Conferința dezarmării, care-și începea lucrările în forumul genevez. Înțelegînd necesitatea îmbinării luptei pentru cucerirea propriilor revendicări

economice și politice cu lupta împotriva războiului, comuniștii români au prevăzut, în cadrul lucrărilor Congresului al V-lea al Partidului Comunist din România, ca „fiecare acțiune a partidului, fiecare luptă economică, acțiune a șomerilor, lupta țăranilor contra impozitelor, fiecare campanie politică să fie legată în mod organic cu lupta contra războiului...”

Perioada imediat următoare a fost marcată pe plan internațional de o nouă inițiativă a delegației sovietice la Conferința dezarmării: anume crearea unui instrument diplomatic pentru definirea agresiunii și agresorului. Ea s-a materializat în proiectul Conferinței de la Londra pentru definirea agresiunii și agresorului, propus la 6 februarie 1933 de M. Litvinov, șeful delegației sovietice la Conferința dezarmării. O declarație a lui N. Titulescu a confirmat adeziunea țării noastre la acest instrument al păcii: „România acceptă definiția agresiunii așa cum o propune d-l Litvinov”. Mulțumită poziției favorabile adoptate de o seamă de oameni politici lucizi, parlamentul român a ratificat Convenția de la Londra și a adoptat unele măsuri menite să contribuie la pregătirea normalizării legăturilor diplomatice dintre România și U.R.S.S. Comuniștii și forțele democratice militau neobosit în acest sens, exprimîndu-și punctul de vedere atît în documentele de partid, cît și în coloanele presei muncitorești și democratice din România. **Steagul roșu**, organ al comuniștilor din Capitală, publica sub titlul **Să impunem iscălirea pactului de neagresiune cu Uniunea Sovietică** un articol în care se sublinia importanța încheierii convenției de la Londra pentru pacea lumii și pentru România în vederea normalizării raporturilor cu U.R.S.S. și îndemna masele muncitoare să continue campania desfășurată sub lozincă „pentru iscălirea pactului de neagresiune propus de Uniunea Sovietică, pentru apărarea revoluționară a Uniunii

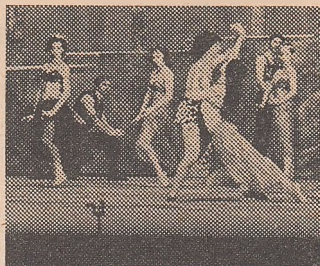
Nicolae Titulescu și M. Litvinov

Sovietice”. Susținută de masele largi, afirmîndu-se ca o cerință majoră decurgînd din înseși interesele fundamentale ale poporului român, orientarea spre normalizarea și dezvoltarea relațiilor româno-sovietice a cîștigat necontenit teren în rîndurile unor reprezentanți de seamă ai vieții publice, culturale și științifice, culminînd prin schimbul de scrisori, efectuat la 9 iunie 1934, la Geneva, între Nicolae Titulescu, ministru de externe al României și Maxim Litvinov, comisar al afacerilor externe al U.R.S.S. El făcea cunoscut că guvernele celor două țări au decis să stabilească relații diplomatice normale, să procedeze la schimbul de trimiși extraordinari și plenipotențieri, ambii miniștri exprimîndu-și „ferma convingere că relațiile astfel stabilite vor rămîne pentru totdeauna normale și amicale și că națiunile noastre vor continua să coopereze pentru cel mai mare bine reciproc al lor, al menținerii păcii în lume”. Evenimentul stabilirii relațiilor diplomatice dintre România și U.R.S.S. a fost salutat de popoarele celor două țări și de opinia publică internațională cu adîncă satisfacție, ca o contribuție de preț la eforturile pentru pace și securitate în Europa și în lume.

OPERA

Șeherazada

Opera Română și-a încheiat stagiunea cu o premieră: baletul „Șeherazada” de Rimski-Korsakov.

Din 1910, când celebrul coregraf Mihail Fokin a prezentat baletul la Paris, în cadrul unei așa-numite „stagiuni rusești”, cu Nijinski ca interpret, „Șeherazada” a dansat așa cum l-a conceput creatorul său.

Ceea ce a făcut Vasile Marcu, în dubla calitate de coregraf și regizor, în noul spectacol bucureștean, este realmente... nou, o premieră în adevăratul înțeles al cuvântului. Încă cu mult înainte de prima ridicare a cortinei, în plină perioadă de repetiții, (ce specta-

col în sine sînt aceste repetiții, ce imens consum nervos și fizic pentru ceasurile de desfătare ale publicului!), când premiera abia se naștea bucată cu bucată, când frumoasa muzică a lui Rimski-Korsakov răsuna pe fragmente în liniștea „de lucru” a sălii, iar peste toți și toate se auzau indicațiile realizatorului, Vasile Marcu ne-a declarat:

— Am urmărit o concepție mai modernă, o montare mai dinamică, mai apropiată de zilele noastre, creînd în acest scop și o dramaturgie nouă față de cea tradițională. Am fugit de acele simple mișcări lascive și statice, creînd pe baza materialului uman și temperamental pe care l-am avut această formă nouă. A fost greu pentru colectiv, unii interpreți trebuind să-și schimbe „genul”.

A fost greu pentru interpreți, a fost greu și pentru Vasile Marcu și pentru toți realizatorii spectacolului, însă asta nu avea cum să o bătuiască publicul care a aplaudat acest nou succes al baletului nostru, urmărindu-i pe Ileana Iliescu, Marineț Ștefanescu, Ion Sabău, Dumitru Bivolaru și ceilalți cum recompun, în decorurile și costumele orientale fastuoase ale Ofeliei Tutoveanu, povestea venită din eternele o mie și una de nopți.

CONCERTE

Cum se traduce

Ora

lian Ora rezistă. De mai bine de zece ani.

La început au fost patru: Robert Bardzimașvili, Zurab Iașvili, Reimuraz Davitaia și Gheno Nadirașvili. Toți studenți la Institutul de limbi străine din Tbilisi, fiecare la altă facultate: unul la franceză, al doilea la engleză, al treilea la spaniolă și al patrulea la germană. Aștia s-au produs ca formație studențească de amatori, pînă s-au lămurit că este cazul să se ia în serios.

Virtuozitatea, excepționala muzicalitate a grupului condus de Robert Bardzimașvili, cel care, dacă n-ar fi fost muzica, s-ar fi ocupat în continuare de franceză (să mai spunem că nici așa nu o neglijează?), grup îmbogățit între timp și cu alte elemente valoroase, o solista vocală și pianista Nani Bregvadze, Vahtang-Puba Kikaidze, în timpul liber cunoscut actor de cinema, propulsat de eschadă direct pe ecran, Alexandr Mangigaladze, Tato Abuladze, Valeri Lomsadze și dansatoarea Irina Kebabze, explică în bună parte

În noianul de formații vocal-instrumentale care, — după ce Beatles au lansat formula atât de profitabilă pentru ei personal și pentru muzica ușoară în general, — apar și dispar peste noapte, micul ansamblu georgian

succes rezistent, cota de popularitate în continuă creștere a formației. Totuși explicația principală este alta. Ora creștrează adevărul unanim recunoscut că nu poți fi universal fără a fi mai întîi național. Formația a intrat în circuitul universal cu chipul ei de acasă, a introdus în circulația valorilor de pretutindeni muzica georgiană cu superba ei polifonie specifică — trăsătură rară pentru muzica acelei părți de lume—îmbinînd modul de interpretare autentic popular cu cerințele moderne ale genului. Ascultînd „Lalebi”, sau „Urmuli”, sau „Adandali”, sau „Sisatura” — armonie de sunete care te face să crezi că trebuie să fie un sîmbure de adevăr în legenda argonauților veniți în Colhida tocmai din Tesalia ca să caute lîna de aur și că Iason a lăsat acolo o urmă mai mult decît mitologică, urmărind-o pe dansatoarea Irina Kebabze, trecînd pe scenă așa cum trece lebăda pe ape, aflî mai multe despre acest străvechi popor caucazian cu oameni frumoși, dîrzi și înțeleși prin ce se explică originalitatea, deci succesul, formației Ora.

Ora este un cuvînt intractabil. O onomatopee-refren a cîntecelor populare georgiene. Robert Bardzimașvili și excelenta lui formație l-au „tradus” totuși în peste douăzeci de limbi — inclusiv togo, malaeză și senegaleză, ca să nu mai vorbim de cele europene, specialitatea fondatorilor formației — în care își interpretează repertoriul alcătuit din aproape o mie de piese.

Ora se traduce prin succes.

CARTEA

Mareșal

I. H. Bagramean:

Așa a început războiul

EDITURA MILITARĂ — 1974

Pentru Uniunea Sovietică, al doilea război mondial a durat 1418 zile. Cartea mareșalului I. H. Bagramean evocă, după cum el însuși o amintește în cuvîntul introductiv, cele dintîi 178 de zile ale amplei înclăstări. Adică cea mai grea perioadă pentru poporul sovietic, cînd acesta a trebuit să facă față atacului prin surprindere, și-a concentrat toate energiile și a învățat să învingă.

„Așa a început războiul” are patru părți, care corespund cu tot atîtea momente esențiale ale perioadei descrise: Regiunea militară specială, ătălia de la frontieră, Kievul eroic și Prăbușirea mitului.

Serisă cu o pasiune reținută, mărturisind certe călătiri de narator care te să recomună culoarea locului și timpului, cartea mareșalului Bagramean se citește deopotrivă cu interes, folos și plăcere.

Versiunea românească este semnată de P. Verbișchi.

Mareșal I. H. BAGRAMEAN

Mihai Beniuc:

Versuri

EDITURA
„HUDOJESTVENNAIA
LITERATURA”

Opera lui Mihai Beniuc se bucură de o bună difuzare în Uniunea Sovietică. Cel care a dat în românește frumoasa versiune a „Cîntecului despre oastea lui Igor”, a avut parte la rîndul său de traducători excelenți — printre care poeți cunoscuți ca Margarita Aligher, Boris Sluțki, Kiril Kovaldji, Iunona Morit, A. Kușner, sau vechi tîlmăcitori din literatura română ca Iuri Kojevnikov, R. Moran, A. Revici și alții.

După volumele de „Versuri” (1958) și „Flacăra veșnică” (1961), după o culegere de nuvele și piesa „În Valea Cucului” (1958), a apărut recent în limba rusă, în editura „Hudojestvennaia literatura”, o nouă selecție de „Versuri” din creația ultimului deceniu a lui Mihai Beniuc. Prefața, scrisă cu multă căldură de cunoscutul poet lituanian Eduardas Mieželaitis, creionează un cuceritor portret sentimental și concentrează în cîteva rînduri esența scrisului acestui autor „profund național”, a cărui „metaforă subtilă, bogată, se hrănește atît din miturile primordiale ale umanității, cît și din miracolele secolului XX. Poezia lui Mihai Beniuc este o sinteză a acestor două izvoare. El cunoaște secretele cuvîntului artistic și știe să le dezvăluie înaintea cititorilor. El este național și universal.”

O forță gigantică — micii hormoni

Cu toții auzim astăzi vorbindu-se frecvent despre hormoni, tulburări hormonale, tratament hormonal, glande și funcții endocrine, dar nu mulți dintre noi știm, desigur, să plasăm aceste noțiuni în contextul lor exact. Și, mai cu seamă, să înțelegem de ce hormonii au devenit la „modă” de o bucată de timp încoace, de ce nu erau și înainte și, în sfârșit, să sesizăm rolul și însemnătatea lor pentru activitatea vitală a organismului.

Cuvîntul hormon este de origine greacă. Vine de la horman, a excita. Dar ce anume excită hormonii? Cum și de ce?

Numărul fenomenelor în adîncul organismului omenesc este realmente uriaș. El se exprimă în valori astronomice. În fiecare din noi acționează, de pildă, peste 100 de trilioane de celule, iar fiecare celulă are o perioadă proprie de reinnoire, de eliminare a părților deteriorate și de înlocuire a acestora cu altele noi, precum și nevoi specifice de substanțe nutritive pentru completarea energiei consumate. Organismul omenesc este astfel o uzină cu miliarde de sectoare — celele productive în care iau simultan naștere și trebuie rezolvate instantaneu mii de situații. Informațiile despre funcționarea acestei uzine n-ar putea fi păstrate și prelucrate nici chiar de cele mai moderne ordinate. Cu alte cuvinte, deși are la dispoziție o tehnică tot mai perfecționată, omul nu poate încă aprecia destul de corect și operativ toate fenomenele care se petrec în propriu-i organism.

Și creșterea, și greutatea, și emoțiile...

Natura însă, care ne-a perfecționat fără încetare organismul în milioanele de ani de evoluție, rezolvă această problemă fără prea mari eforturi: toate transformările și reacțiile care se petrec în celule sînt imediat înregistrate de un sistem unic de reglare. Acesta este alcătuit din glande endocrine, așa-zis speciale, răspîndite în toate sectoarele organismului. Ele urmăresc permanent nevoile organelor și țesuturilor și, reacționînd prompt la fiecare cerere locală, trimit în sânge compuși chimici complecși, cunoscuți sub numele de hormoni. Vasele sanguine transportă hormonii spre celulele de unde a venit „cererea”. Acolo, ei interacționează numai-decît cu purtătorii de informații ereditare și stimulează „producția” de fermenți corespunzători, care, la rîndul lor, asigură sinteza substanțelor necesare. După ce-și îndeplinesc misiunea și trăiesc deci exact atît timp cît este nevoie de ei, hormonii se descompun și sînt antrenați de torentul de sânge.

Spre deosebire de glandele obișnuite, salivare sau sudoripare, glandele endocrine trimit toate substanțele produse de ele direct în sânge. Această particularitate ne este revelată de altfel chiar de numele lor: în limba elină „endon” înseamnă înăuntru, iar „krinein” a secreta.

O altă caracteristică a acestor glande o constituie dimensiunile lor mici. Cea mai mare glandă, tiroida, nu cîntărește mai mult de 50 g, iar cea mai mică abia 0,1—0,15g. Greutatea totală a țesuturilor care secretă hormoni, cu alte cuvinte greutatea întregului sistem endocrin al unui om matur, nu trece de 100 de grame, ceea ce înseamnă foarte puțin în comparație cu alte organe și sisteme.

Să fi dat, însă, natura dovadă de zgîrcenie atunci cînd a creat organele endocrine? Nul răspund specialiștii. Hormonii secretați

de aceste glande sînt, afirmă ei, cele mai active substanțe organice cunoscute pînă azi. Pentru a desfășura o activitate normală, organismul omenesc nu are nevoie decît de cîteva miliarde de gram de hormoni. Așa se face că nevoia de adrenalină — „hormonul acțiunii”, cum i se mai spune — a întregii populații a globului este acoperită de numai 15-20 grame din această substanță.

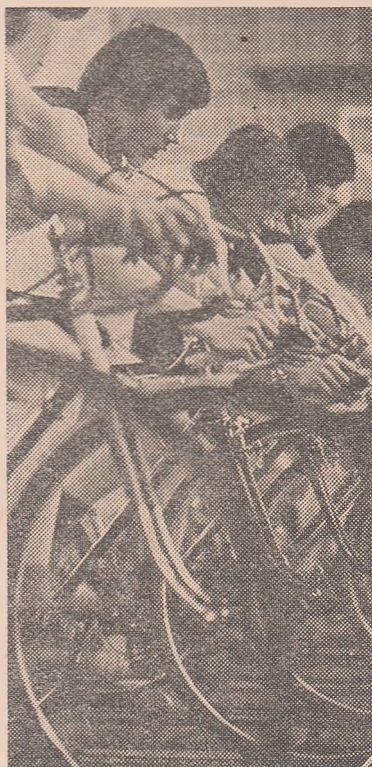
În ultima vreme, pasionantul „dosar” al glandelor endocrine a fost completat cu noi elemente. Iată cîteva din piesele cele mai interesante ale acestui „dosar”

Glanda cea mai bine cunoscută astăzi este tiroida. Principala ei menire este de a fabrica hormoni pentru intensificarea metabolismului. Organismul unui animal căruia i s-a administrat experimen-

tal un singur miligram de tiroxină — hormon produs de această glandă — a fost stimulat să cheltuiască, drept răspuns, circa 1000 de calorii mari. Ulterior s-a văzut că dacă animalelor li se administrează sistematic tiroxină, ele pot pierde pînă la 70 la sută din rezervele de grăsime. Dar hormonii glandei tiroide mai influențează și sistemul nervos central și pe cel vegetativ, după cum iau parte activă și la formarea organismului în creștere.

În imediata vecinătate a glandei tiroide se află alte patru glande mult mai mici, cunoscute sub numele de paratiroide. Hormonii secretați de ele reglează cantitatea de calciu din organism, de care depinde rezistența țesuturilor osoase și desfășurarea normală a multor reacții biochimice.

Suprarenalele, a căror situare este indicată chiar de numele lor, exercită o puternică înfrîurire asupra întregului organism. Ele secretă adrenalină, care are o puternică influență asupra inimii și a vaselor sanguine. Tot ea dă „colorit emoțiilor”, imprimînd comportamentului uman fermitate și

Se anunță un consum sporit de adrenalină.

ajutîndu-ne să luăm în caz de primejdie hotărîri prompte.

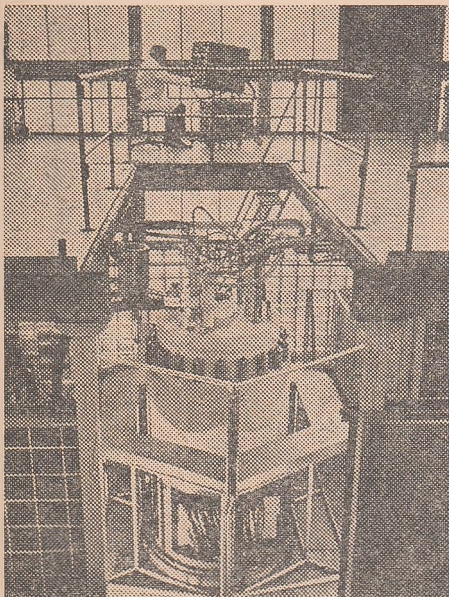
Corticosuprarenalele secretă hormoni de o însemnătate excepțională pentru activitatea fizică și psihică a organismului. Ei reglează schimbul de minerale și apă, și tot de ei depind reacțiile de adaptare la situații extreme.

În sfârșit, hipofiza este un excelent exemplu de structură economică și rațională a glandelor endocrine. Deși nu e mai mare decît un bob de fasole și nu cîntărește mai mult de o jumătate de gram, această glandă este o excelentă fabrică de hormoni de creștere, de hormoni care corectează activitatea altor glande endocrine, de hormoni care provoacă contractia vaselor sanguine...

Evident, cele de mai sus nu epuizează toate cunoștințele existente astăzi despre hormoni, dar ne ajută să ne facem o idee mai exactă despre o latură mai puțin cunoscută din activitatea organismului nostru.

Acad. N. Iudaev

Instalația cu care specialiștii Institutului „D.V.Efremov” din Leningrad au obținut recent un câmp magnetic de 250 000 de oerstezi (unitate de măsură pentru intensitatea câmpului magnetic). Este o realizare extrem de importantă pentru progresul cercetărilor de fizică.

Inceputurile

diversificării celulare

Caracteristicile evoluției ființelor vii în cursul erelor geologice ne sînt cunoscute în special grație fosilelor. Dar primele elemente ale acestei lungi istorii încă mai lipsesc. De aceea nici nu s-au putut formula decît ipoteze.

Pînă nu de mult, cea mai veche rămășiță de organism viu cunoscut era o algă albastră, cu o vechime de 3,1 miliarde de ani, găsită și identificată în Transvaal (Africa de sud). Ce se întîmplase însă mai înainte nu se știa.

În aceste împrejurări este ușor de înțeles că orice descoperiri ce pot fi situate în straturile de vechime cuprinse între 2 și 3 miliarde de ani capătă o importanță capitală. Cea mai recentă dintre ele pare a fi și una din cele mai senzaționale. Într-adevăr, tot în Transvaal au fost găsite resturi de alge care pun în lumină, foarte net, celule diversificate. Vîrsta lor probabilă: 2,2 miliarde de ani. Este cea mai veche diferențiere celulară de care știința a putut lua cunoștință pînă acum.

Morfologia acestor fosile amintește de anumite alge care mai dăinuie și acum. Excelenta stare în care au fost găsite a permis o cercetare microscopică extrem de amănunțită. Este vorba de niște alge în formă de minuscule filamente, ce cuprind atît structuri mai mult sau mai puțin circulare, cît și structuri alungite.

Noua descoperire permite acum biologilor și paleontologilor să-și facă o imagine mai exactă asupra evoluției vieții în precambrian. Ea arată că diversificarea celulelor, etapă importantă în înmulțirea speciilor și în diviziunea animale-vegetale, a intervenit cel mai tîrziu acum 2,2 miliarde de ani. Cum cele mai vechi organisme cunoscute au o vechime de 3 miliarde de ani, înseamnă că a fost nevoie de cel mult un miliard de ani pentru a realiza această diferențiere.

Acum se speră că aceleași structuri sedimentare de stromatolit, în care au fost descoperite algele amintite mai sus, vor da la iveală și alte microfosile. Și în felul acesta se va ajunge, poate, la cunoașterea modului în care s-a produs diversificarea celulelor, cu ajutorul căror intermediari și în ce epoci.

Noi pași către anabioză

Possibilitatea menținerii vieții în stare de anabioză (reducerea reversibilă, cu rol de apărare, a activității vitale în condiții neprielnice pentru viață), pînă nu demult temă de romane științifico-fantastice, a devenit în ultima vreme obiect de intense cercetări științifice.

Se știe că scăderea, sub o anumită limită, a temperaturii organismelor duce la încetinirea activității vitale a celulelor. De aceea, la prima vedere se părea că o congelare profundă putea asigura conservarea de lungă durată a structurilor biologice. Ulterior s-a stabilit însă că o asemenea încercare n-ar putea da rezultatul scontat, întrucît celulele decongelate n-ar mai fi viabile, din cauza cristalelor de gheață care se formează în ele de la minus patru grade Celsius.

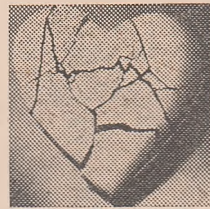
După aceste constatări, cercetările de anabioză au intrat în impas. Conservarea țesuturilor putea fi realizată numai la temperaturi joase, dar acestea le anihilau.

În ultimul timp s-a constatat însă că problema poate avea totuși o soluție dacă în apa în care se află în suspensie celulele se adaugă substanțe protectoare speciale, ce fac să coboare punctul de congelare. În cursul unor experiențe de înghețare pînă la minus 196 de grade Celsius, a fost astfel studiată acțiunea glicerinei, a polietilenoxidului și a altor substanțe criofilactice. Rezultatele experiențelor au arătat că un mic adaus de glicerină — circa unu la sută — modifică substanțial aspectul cristalizării. Congelarea începe abia la minus 13 grade Celsius, iar înghețarea totală a apei se produce la minus 50 — 60 de grade Celsius.

Și mai eficient s-a dovedit totuși poli-etilenoxidul. Studii făcute pe 92 de mostre

cu diverse concentrații de polietilenoxid au arătat că temperatura de congelare poate fi coborîtă în acest caz pînă la minus 15 grade Celsius. Cristalele devin și ele mai mici: 100—1000 microni. În felul acesta, celulele pot fi conservate într-o proporție de 80—90 la sută.

Psihologie și infarct

Sîntem totdeauna grăbiți? Mereu cu teama de a nu fi în întîrziere? Încercăm să facem mai multe lucruri deodată? Sîntem cuprinși de nerăbdare cînd interlocutorul nostru vorbește rar? Dacă,

prin forța împrejurărilor, trebuie să răspundem „da” la aceste întrebări, și la altele de același fel, sîntem predispuși mai mult decît alții la infarct de miocard, afirmă o recentă cercetare asupra factorilor psihologici în apariția maladiilor coronariene. Căci, după cum ni se spune, hiperactivitatea, agresivitatea refuflată, rigiditatea mentală și intelectuală, neliniștea în fața viitorului sînt tot atîtea trăsături ale personalității constatate la coronarieni mai frecvent decît la alții. Mai mult, un referat ținut în fața Academiei de medicină din Franța declară că „aceste trăsături sînt prezente la subiecți aparent indemni de maladii coronariene, dar care vor suferi de angină pectorală și de infarctul miocardului”.

Cercetările amintite mai sus nu fac, dealtfel, decît să confirme studii efectuate de doi cardiologi din San Francisco, autori ai unei lucrări intitulată: „Type A Behavior and Your Heart” (Comportamentul de tip A și inima dumneavoastră). Comportamentul de tip A este tocmai acela al omului agresiv și neliniștit, mereu în alertă.

Comportamentul de tip B ar fi acela a omului destins, „relaxat”. Dacă așa stau lucrurile, se poate trece de la un tip la altul? Nu-i deloc ușor ca cineva să-și schimbe personalitatea, amintește autorul referatului ținut în fața Academiei de medicină din Franța. Dar tipului A i se poate recomanda să evite tutunul, supraalimentarea și să facă exerciții fizice spre a compensa tendința-i naturală.

S-ar putea atunci depista riscul de maladii coronariană grație factorilor psihologici? Deocamdată, o asemenea afirmație ar fi hazardată, întrucît metodele de investigație psihologică sînt prea constrîngătoare spre a fi utilizate pe scară largă. De aici necesitatea de a pune la punct chestionare standardizate care să poată fi despuiate cu ajutorul ordinațoarelor. O experiență făcută pe 5000 de subiecți între 45 și 59 de ani, care au răspuns la un astfel de chestionar, va arăta — după un număr de ani — dacă asemenea teste pot realmente deveni mijloace de depistare a riscului de maladii cardiovasculare.

Șapte zile într-un ghețar

Pînă nu de mult, ghețarul Argentières din Alpii Occidentali nu era cunoscut nici de specialiști. După o recență „premieră“ științifică, numele lui a început însă să fie frecvent amintit în ziare și reviste. De ce?

Ghețarii curg, se știe, ca rîurile, numai că mult mai încet. Uneori, viteza șuvoiului care-i poartă crește însă brusc și atunci limbile de gheață constituie o primejdie de moarte. Astăzi există aparate sigure care îl apără pe om împotriva presiunii apei în oceane sau împotriva frigului cosmic. Dar el nu poate pătrunde în ghețari și rămîne acolo mai multă vreme căci din păcate forțele sînt prea inegale. Doar dacă un ghețar este dispus să facă concesii...

Și Argentières a făcut o astfel de concesie. El și-a dezvăluit oarecum adevărata față lîngă celebra stațiune alpină Chamonix. Aflat la 2180 m altitudine, ghețarul umplea aproape în întregime o peșteră montană. O fisură strîmtă, cu o lungime de jumătate de kilometru, înainta oblic în trupul ghețarului. În felul acesta s-a ivit posibilitatea rară de a arunca o privire în adîncul acestuia.

Dar să dăm cuvîntul specialistei franceze Suzanne Péguy de la catedra de geologie a Sorbonei...

„Intr-o seară, la sfîrșitul lunii septembrie, a țîrîit telefonul.

— Ce părere ați avea de perspectiva de a petrece o săptămînă într-un ghețar? m-a întrebat profesorul Viviani.

— Bună.

— Atunci pregătiți-vă să plecați la Chamonix!”

Anticipînd puțin, trebuie să amintim că ghețarul se ascundea nădăruțului unor porți solide de oțel. Acestea fuseseră aduse acolo de un elicopter al serviciului de salvare, ai cărui lucrători închiseseră înie intrarea în peșteră pentru a despărți primejdiosul ghețar de urîștii curioși și de speologii amatori.

„La 19 octombrie am sosit la Chamonix — relatează mai departe Suzanne Péguy. Eram însoțită de un proaspăt absolvent al facultății de geografie și de un reprezentant al serviciului de salvare, care lucra de cîțiva ani în regiune și cunoștea foarte bine ghețarul. E devărat însă că numai de la suprafață. Or, misiunea noastră era de a face o recunoaștere în adîncul lui”.

Experiența a început a doua zi, la 20 octombrie, ora 8 dimineața. Glaciologii urmau să petreacă în ghețar o săptămînă și, deci, să revină din nou la suprafață în dimineața zilei de 27 octombrie, la aceeași oră. Evident, în cazul unor incidente neprevăzute, lucrările trebuiau imediat întrerupte, iar specialiștii să iasă numaidecît afară. Un cablu telefonic îi lega de un grup de oameni de la suprafață, aflați zi și noapte în stare de alarmă.

Echipamentul necesar a fost coborît pe 250 de trepte săpate în ghețar; era vorba de foarte multe aparate, de un cort special și de rezerve de alimente pentru cazul că s-ar fi produs un eveniment neașteptat. Altminteri hrana urma să fie asigurată zilnic de la suprafață, pentru ca experiența să fie „curată”.

Cum au ajuns înăuntru, cei trei „glacionauți” au tăiat o platformă pe care au instalat cortul. Apoi au mai urcat o dată la suprafață pentru ultimul control medical.

„Viața noastră urma să se desfășoare pe un plan înclinat sub unghi de circa 45°, arată Suzanne Péguy. Temperatura era înșelătoare. Deși termometrul arăta numai 0°C, înăuntru era un frig strălucitor, ca la —15° la suprafață.

Pereții erau lunecoși, iar ghețarul, zdrelind stîncă, aluneca la vale. Noi trebuia să desenăm pe pereți figuri geometrice care, ulterior, să ne dea posibilitatea de a aprecia modificările suferite de configurația ghețarului. Simultan urmau să se schimbe și contururile „spațiului nostru vital”. În cea mai mare parte a timpului trebuia să lucrăm culcați sau șezînd...”

Așadar, 20 octombrie a fost prima zi de lucru. Echipajul laboratorului glaciologic se simțea bine. Se putea spera că în răstimp de numai o săptămînă nu se vor ivi conflicte psihologice. În schimb specialiștii trebuiau să facă față unor mari solicitări fizice. Membrii echipei lucrau cîte 6 ore, dar de multe ori „graficul” era încălcat, întrucît ghețarul se ridica uneori cu circa 30 cm în 24 ore, împrejurar care reclama efortul tuturor spre a săpa o nouă cavitate pentru cort și aparatură.

„Ziua de 21 octombrie a început cu constatarea unui fapt neplăcut: platforma noastră se îngustase cu 1,2 m — scrie prima femeie glaciolog. Claude, care abia își terminase cortul, a trebuit din nou să sape împreună cu noi. Dar cel mai neplăcut era noroiul. Ar fi fost inutil să ne spălăm pe mîini, căci noroiul se prelingea de pe tavan pînă și în sufertașul din care sorbeam supă.

La 24 octombrie, pe la ora 3 după amiază, cînd am intrat eu de cart, am auzit un zgomot bizar. Ce să fie? m-am întrebat. Cei doi bărbați au ieșit imediat din cort și au ciulit și ei urechile. Și, curînd, ne-am dat seama că era zgomotul unui șuvoi format în interiorul ghețarului.

A doua zi zgomotul a încetat brusc. Am încremenit și noi, speriați de tăcerea din jur. Dacă șuvoiul își schimbase numai direcția nu era nimic grav. Ar fi fost însă mult mai rău dacă ar fi antrenat după el resturi de gheață. În care caz, mai devreme ori mai tîrziu, presiunea apei ar fi făcut o breșă și atunci... Atunci s-ar fi produs o

În această poziție lucrau cercetătorii...

inundație. Refuzam să mă gîndesc la primejdia pe care ar fi prezentat-o aceasta pentru niște inși captivi într-un „sac” de piatră.

Cei de la suprafață erau și ei alarmați de situația creată. Pînă la urmă ne-au permis totuși să continuăm experiența „cu condiția însă să fim cu ochii în patru...”

În aceeași zi, deasupra noastră a răsunat un trosnet de parcă ar fi plesnit un pepene foarte copt. Apoi pe căștile noastre și pe cort a început să „plouă”; cu alte cuvinte, printr-o deschizătură îngustă curgea apă. Dar șuvoiul continua să susure, ceea ce însemna că, spre norocul nostru, nu făcuse o breșă.

Am pus imediat la adăpost aparatele de măsurat, iar Claude a început să ia probe din apa care ni se scurgea pe gît. l-am informat despre cele întîmplate pe umerii noștri păzitori, care ne-au cerut insistent să ieșim la suprafață. Dar noi am refuzat. Căci acum urma să se petreacă fenomenul cel mai interesant; ghețarul începuse să alunece mai repede. Abia mai izbuteam să facem măsurători.”

În cele din urmă totul s-a sfîrșit cu bine. Cei trei specialiști au făcut tot ce-și propuseseră: au măsurat, au fotografiat, au înregistrat și au descris tot ce li s-a părut mai interesant, după care și-au propus ca, la prima ocazie, să-și reia activitatea și să încerce să pătrundă mai adînc în ghețar.

Pe unde au trecut Alexandru Macedon și Marco Polo

Ați auzit de „Stepa Flămîndă”? Sună de parcă ar fi denumirea unui fabulos tărîm dintr-un basm cu zmei. Eu aflu de ea șezînd comod în pîntecul unei uriașe păsări „Il-18”, ce ne poartă spre răsăritul îndepărtat al Asiei.

La nici cinci minute după decolarea de pe aeroportul moscovit intrăm parcă într-un tunel alb, așa cum pe pămînt trenurile pătrund în masivele de stîncă ale munților. Cînd, în sfîrșit, răzbatem din aburul lăptos ce se prelinge pe lîngă hublouri, plutim lin deasupra Asiei, invadată de soare. Zburăm deasupra unui pustiu nesfîrșit, peste un relief gălbui ușor încrețit, zburăm spre patria lui Alișer Navoi și Ulugbek, a sultanei Bibi Hanum, a poetului Gafur. Zburăm spre pămîntul călcat de sandalele lui Alexandru Macedon, pe urmele neistovitului Marco Polo, spre drumul mătăsii, spre Samarkand, Tașkent și Buhara.

Numele acestor trei orașe, vechi de milenii, par a fi trei incantații magice, deoarece cuprind în ele tainele, frumusețile, știința și istoria unei civilizații pulverizate de pietrele de moară ale timpului. Cuceritorii acestor orașe — Genghis-Han, Tamerlan — au fost atît de năprasnici, încît pulberea așternută pe mormîntul lumii pe care au cucerit-o nu le-a putut șterge numele și nici faima care-i aureolează.

Cu cît ne apropiem de țintă, de la înălțimea a zece mii de metri, pe fundul de mare care a fost odinioară pustiu deasupra căruia zburăm și în solul căruia deslușim vine de sare încep treptat să apară zone verzi de vegetație, apoi și așezări omenești. Da, am ajuns deasupra „Stepii Flămînde”, „Golodnaia Stepî” cum îi spun localnicii, flămîndă de veacuri de apă, de vegetație, de oameni. Dar asta a fost odată...

Cercetez harta și rămîn uimită de punctul geografic în care am aterizat: ne aflăm în inima Asiei, la Samarkand, la trei mii kilometri de Moscova și încă vreo două mii de patria mea. Ceea ce mă uimește din prima clipă este trecerea bruscă de la vestigiile glorioșului trecut, de care am amintit, la un prezent tot atît de glorios.

În cetatea celor trei cupole

Orașul Samarkand e încununat de cupolele a trei faimoase moschei: Bibi Hanum, Registan și Badabur. Cu cupolele lor largi ca o fustă gofrată, încremenită în pliurile simetrice cu curg pe concavitatea lor ca niște șanțuri de smalt albastre, albe și verzi, ele iradiază sub căldura unui soare de plus patruzeci și cinci de grade. Ca să ajungi la acest splendid complex monumental trebuie să străbați un bulevard larg și modern. Treci printr-un parc cu elegante alei și fîntîni, te oprești o clipă să admiri noul teatru de operă și balet... În fine, ajungi în incinta unei străvechi așezări, în curtea interioară a Medresei, vestit așezămînt de cultură în care cei dori-tori de învățătură poposeau vreme de șapte ani, supunîndu-se unei severe discipline.

Pășim și noi pe lespezile tocite de pași și vreme pe care s-a preumblat Ulugbek, astronomul care și-a pierdut viața pentru că a îndrăznit să pătrundă tainele stelelor, călcînd în felul acesta poruncile Coranului. Mîngîiem zidurile frămîntate din lut înainte cu mii de ani și acoperite cu smalt strălucitor, contemplăm uluitoare miniaturi, desăvîrșite opere de artă și migală, manuscrise pe mătase sau pergament, al căror text pare o broderie măiastră. Purtați pretutindeni de amabilele noastre gazde, întîlnim și sextantul vestitului Ulugbek, pătrundem în „Șahinsedan”, un ansamblu labirintic de necropole, urcăm „scara păcatului” spre mormîntul lui Timur Lenk, temutul han al Samarkandului. Privim și ne întrebăm dacă nu cumva visăm, căci prin față ni se perindă veacuri de istorie...

Dacă trecutul ne-a uimit și ne-a mișcat, purtîndu-ne pe aripile fan-teziei, prezentul care ni s-a înfățișat mai apoi nu a fost mai puțin bogat în impresii, ci dimpotrivă.

Într-adevăr, e incredibil ce s-a putut realiza pe uriașa întindere a stepei flămînde de apă, de vegetație și oameni, în acest Uzbekistan de zece ori mai întins decît, să zicem, Bulgaria! În foarte puțini ani oamenii au revitalizat un pămînt sortit, se părea, pentru vecie pustiuului, arșiței și vînturilor devastatoare, pe care se tîrau, chinu-ite și firave, pîlcuri de oi pîndite și ele și păstorii lor de fiarele săl-batice. Au fertilizat stepa otrăvită de sărătură, au descoperit taina îmblînzirii ei, au transformat-o dintr-o glie refractară fecundării într-un ogor în care sămînța să poată prinde viață. Au înviat sute de mii de hectare care au primit la sînul lor bumbacul, una din marile bogății ale Uzbekistanului, au făcut să țîșnească din străfundurile pămîntului apa sănătoasă. Ca de sub o baghetă magică au răsărit industrii și așezăminte de cultură. Și atunci la viață, la activitatea prosperă, s-a întors un adevărat furnicar de oameni, cei ce populează acum orașele și satele moderne pe care nu te-ai fi așteptat să le întîlnești aici, în inima Asiei. Pe acest pămînt, acum binecuvîntat trăiesc, muncesc și se bucu-ră de izbînzile fiecărui ceas, în deplin regim de egalitate și frățietate, peste șaizeci de naționalități!

Am vizitat în această stepă odinioară flămîndă și orașul Navoi în vîrstă de numai șasesprezece ani, dar cu 75 000 de locuitori. Are Navoi, între altele, un mare complex industrial, o termocentrală, un lac de douăzeci și patru de hectare, o politehnică, douăspre-zece școli medii, douăzeci și șapte de creșe, un bazin olimpic...

Orașele Navoi, Gu-listan, Malik, Sîr-Daria, Fergana, Djizak, — sînt tot atîtea frînturi de istorie contemporană, care ne lasă să întrevedem cum vor arăta deceniile ce vor veni. De aceea, suflul vital pe care îl respiră realizările contemporane ne-a suscitât aceeași admirație, ba aș zice încă una și mai mare, ca cea a zbciumatului trecut uzbek. Grupul de

Samarkand. Ansamblul mausoleelor Șah și Tinda

scriitori din care făceam parte a fost primit cu o caldă ospitalitate în colhozuri și sovhozuri, în fabrici și uzine, în universități. De fiecare dată pe mese s-au înșirat roadele pămîntului atît de mînos acum, pretutindeni privirile ni s-au oprit pe imensele ogoare cu bumbac, pe orașele-gră-dini și pe chipurile oamenilor, surzătoare, fericite. Un vechi proverb uzbek spune: „De vrei să vezi bogății, du-te în India. De vrei să vezi fete frumoase, du-te în Ispahan”. Încît, parafrazînd, aș putea spune la rîndu-mi: De vrei să le vezi și pe una și pe alta, și pe deasupra exploziva bucurie de a construi viitorul, străbate fosta „Stepă Flămîndă”. Te vei întoarce înviorat, încrezător în forța omului, în viitorul umanității.

Ioana Postelnicu

Finalistele unui recent concurs al stewardeselor de pe liniile „Aeroflot”-ului.

Deriva piramidelor

În 1940, un grup de specialiști englezi au publicat un studiu despre cavoul de piatră al faraonului Kheops. Ei demonstau că axa de simetrie a cavoului nu era orientată exact spre nord, ci avea o deviație de patru grade spre vest. Probabil că constructorii egipteni au greșit calculele, și-au spus autorii studiului. Dar de ce se observă aceeași abatere și la piramida faraonului Khefren?

Egiptenii antici erau, se știe, excelenți astronomi, matematicieni, ingineri. Ei au construit baraje, temple, cavouri cu o nemaipomenită meticulozitate. Europeanii au ajuns la precizia calculelor lor astronomice, de pildă, abia în secolul XVI. Dar ce instrumente utilizau egiptenii pentru determinarea punctelor cardinale? Deocamdată nu se știe precis, însă se crede că ar fi cunoscut busola. În care caz, eventualele erori de calcul ar fi excluse.

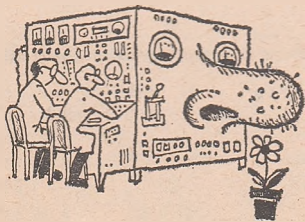
Și totuși, de unde putea proveni abaterea axei de simetrie a piramidelor? Conform unei recente ipoteze, avansate de doi specialiști — un scoțian și un danez — piramidele ar fi avut inițial o orientare precisă, spre nord. Abaterea constatată s-ar datora deplasării continentelor.

Deplasarea continentelor cu o viteză de cinci centimetri pe an, deși unanim admisă acum, nu explică totuși abate-

rea spre vest a axei piramidelor cu valoarea constatată acum, după 45 de secole. Să fi trecut Africa, acum câteva milenii, prin cataclisme care au provocat o deplasare mai energică a continentului?

Nas pentru experiențe

Oricât de curios ar putea să pară acest lucru la prima vedere, mirosul, atât acela al omului, cât și cel al animalelor, este încă puțin studiat. Specialiștii n-au putut nici pînă astăzi găsi explicația modului cum acționează asupra receptorilor olfactivi moleculele substanțelor aromatate și cum se transmite apoi, prin nervi, către creier excitația electrică astfel declanșată. În căutarea unui răspuns, un grup de specialiști a construit recent un model al nasului

omnesc din elemente semi-conductoare. Suprafața originalului aparat absoarbe substanțele aromatate care, intrînd în contact cu ea, îi modifică

temperatura. Această schimbare se reflectă apoi și asupra conductibilității aparatului. Efectul, adică reacția nasului la acțiunea substanțelor aromatate, poate fi astfel măsurat cu precizie.

Elani la Moscova

Pe cheiul lauzei, cel mai mare afluent al râului Moscova care străbate capitala sovietică, se îmbulzea zilele trecute o mare mulțime. Exact prin mijlocul apei, al cărei nivel scăzuse mult din lipsa ploii, umbra de colo pînă colo... un elan.

În scurt timp, în ajutorul animalului răătăcit a pornit o echipă de salvare. Dar nu era deloc ușor de scos din apărutului elanul ajuns prin cine știe ce întâmplare pînă în inima Moscovei. Salvatorii au apelat, de aceea, la somnifere. Au izbutit însă să adoarmă elanul

abia după ce au repetat doza inițială. Acum rămînea operația cea mai complicată: scoaterea din rîu a uriașului adormit. (Elanii maturi au o lungime de circa trei metri, înălțimea lor poate ajunge pînă la 2,2 metri, iar greutatea pînă la 650 de kilograme).

Unul dintre salvatorii a coborît în apă pe o frînghie, a legat de coarnele animalului o altă frînghie, după care elanul a fost săltat puțin deasupra apei de către ceilalți, ca să nu se înece. Între timp a sosit la locul întîmplării și o șalupă, care a dus elanul pînă la o rampă de pe malul opus al lauzei. De unde a fost transferat curînd la vivariul Academiei veterinare, iar la trezire transportat într-o pădure.

În ultima vreme, au arătat specialiștii solicitați să comenteze întîmplarea, elanii vizitează tot mai frecvent Moscova. Dar pînă acum ei veneau exclusiv pe uscat.

POȘTA MEDICULUI

IOAN TUDOR—Tr. Măgurele: Judecînd după simptomele descrise, suferiți probabil de un *torticollis*, manifestare dureroasă a spondilozei cervicale, localizată în dreptul mușchiiului sterno-cleido-mastoidian stîng, care creează — cum spuneți dv. — „tendința de înțepenire a gîtului”. Examenul radiologic al coloanei cervicale poate arăta dacă prezentați osteofite („ciocuri de papagal”) la acest nivel. Tratamentul constă în administrare de Fasconal, 1—2 comprimate în caz de dureri, Cloroxazon, 3—6 cpr/zi, infiltrații cu xilină 1%, 5—10 cm³ local, în mai multe puncte, paravertebral; agenți fizici: curenți diadinamici, galva noterapie sau roentgenterapie, 3—ședințe a 50 r; în fine, vertebraterapii (masaje și elongații vertebrale).

P.C.—Bacău: 1) Mielita transversă este o leziune medulară localizată de obicei la nivelul vertebrelor cervico-dorsale și caracterizată prin tulburări motorii (paraplegie sau tetraplegie cu hipotonie musculară), senzitive (nivelul membrelor paralizate), sfîncieriene (retenție de urină și materii fecale), trofice și vasomotorie (extremități reci, uscăciune a pielii, escare de decubit etc). Considerată ca fiind provocată de un virus, boala se tratează cu antibiotice, cortizon și ACTH, salicilat de sodiu, gammaglobuline, precum și cu vaccinul Margulis preparat din substanță nervoasă de la maimuță sau iepure, infectată cu-virus izolat — însă fără rezultate constante. Efecte favorabile au radioterapia și ionizările transcrebro-medulare cu iodură de potasiu; 2) Vă situați la limita inferioară a înălțimii medii, dar practic la vîrsta dv. cartilajele de creștere sînt de acum închise; 3) Fenomenele descrise sînt fiziologice.

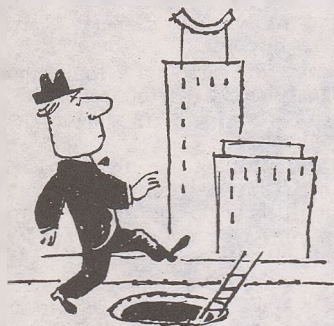
TUDORICA—Corabia: 1) Nu am auzit pînă acum de injecțiile cu „hormoni de maimuță care au dezlegat secretul tinereții”, cum ne scrieți dv. De acord cu... tinerețea, dar atenție mare la hormonii aceștia! Să nu pățiți ca acela care făcîndu-și astfel de injecții s-a trezit că nu se mai recunoștea în oglindă! Se tot întrebă: „Cine-o fi maimuța asta? Ce caută în casa mea? Pleacă maimuțul!” 2) Există desigur o „vîrstă cronologică” (cea din buletin), o „vîrstă biologică” (cea a inimii și arterelor!) și o „vîrstă aparentă” (cea pe care o arăți). Ele nu concordă decît rareori. Un dicționar englez spune dealtfel că — „un bărbat are vîrsta pe care o simte, o femeie are vîrsta pe care o arată”. Prin urmare...

ENE ALEXANDRU—Constanța: Analizele soacrei dv. sînt toate în limitele normale, încît tulburările pe care le descrieți sînt tipice convalescenței. Este necesară o vitaminizare intensă cu Complex B, vitamina C, B₆ și vitamina B₁₂ 1000 gamma, asociate cu Folcisteină U, Glutamat feros, 3 drajeuri/zi, după mese, Lecitină vegetală, 3 linguri de sirop/zi, eventual un anabolizant de tipul Napolisim, 2—3 cpr/zi.

STELI—Brașov: Curios, deoarece Stamicinul nu produce reacții secundare nocive, fiind practic lipsit de toxicitate sau de efecte secundare alergice. Singurele fenomene secundare citate în literatura medicală sînt ușoare tulburări digestive (vărsături, greață, diaree). Oricum *cenestopatia* diagnosticată (sîndrom constînd în perceperea de senzații anormale, în diverse părți ale corpului, mai mult obsedante decît dureroase) pare a fi la dv. pe un fond psihic, ceea ce necesită continuarea tratamentului prescris, la care ar fi bine să asociați un medicament reputat în tratamentul acestor stări: Surmontil-Spécia, în doză de 25—50 mg/zi.

LUAȚI MĂSURI PENTRU PROPRIA DV. PROTECȚIE ȘI A GOSPODĂRIEI DV.!

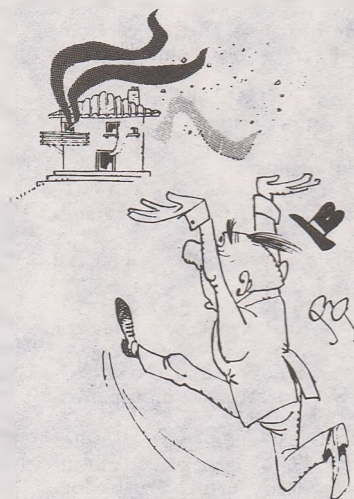
— Eu să plătesc prime de asigurare?!
Nu văd să mă pască vreo primejdie!

Riscurile străzii într-un oraș modern sînt multiple: se construiește, se repară, se încarcă, se descarcă... Fiecare dintre aceste activități prezintă anumite riscuri pentru noi toți.

Ritmul trepidant al activității de zi cu zi vă face să vă grăbiți mereu... spre locul de muncă, spre casă, spre cinematograful. În graba dv. uitați că strada este străbătută într-un iureș continuu de mii de autovehicule care pot produce accidente din vina dv. sau a altora.

Nu este oare cazul ca, în asemenea circumstanțe, să luați unele măsuri de prevedere? Puteți lua astfel de măsuri, încheind la ADAS următoarele asigurări (la alegerea dv.):

- asigurarea mixtă de viață;
- asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente;
- asigurarea de accidente corporale;
- asigurarea familială de accidente;
- asigurarea bunurilor din gospodărie.

— Că am uitat aragazul aprins, e grav. Dar de neiertat este că nu mi-am asigurat bunurile din gospodărie.

REȚINEȚI! Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

Fotografiile se amuză

Arșiță

— Nu aștept pe nimeni. Dar Tima se da în vînt după antricoate. Pentru tine am cumpărat cotlete — de 6 copeici. Dacă o mai rămîne însă ceva de la Tima...

După trei luni, în timpul unei scurte pauze la televizor, am auzit în bucătărie o voce necunoscută:

— Cine-i individul care toată ziua tace și-și viră mereu capul în cutia aia vorbitoare? Ce caută aici?

— Lasă-l în plata Domnului! El ne aduce bani cu care îți cumpăr ție antricoate.

— Ei, atunci e bine. Să rămînă!

Dintr-un salt am fost în bucătărie. Nu era nici un străin. Nevastă-mea îi cosea lui Timofei o haină pentru iarnă, iar cățelul ședea pe scaunul meu.

— Cu cine vorbești? am întreat.

— Cu Tima, cu cine să vorbesc?

— Și el îți răspunde?

— De o săptămînă da. Dar nu ne tulbură! Du-te la televizor!

Eu turbam de furie, iar afurisitul de cățel nu mă învrednicea măcar cu o privire. De parcă nu eu aș fi fost capul familiei.

După cîtva timp am observat că îmi dispăreau țigările.

— Nu cumva ai început să fumezi? mi-am întreat soția.

— Nu eu, Tima.

— Ei, știi că ești bine! mi-am ieșit din fire. Acum javra asta neobrăzată mă lasă și fără țigările preferate, pe care le găsesc așa de greu. Cumpără-i „Fital”!

— Nu pot, îi plac „Philip Morris”.

Ce puteam să fac? Am început să fumez eu „Fital”.

După o săptămînă nu mi-am găsit ziarul la locul obișnuit.

— Ai să-l citești după Timofei, a hotărît soția.

După alte cîteva zile am observat că nevastă-mea era foarte abătută. Dealtfel și mie mi se făcuse lehamite să mai citesc ziarul după Timofei. Și în general nu eram în apele mele. Am mîncat automat, fără să simt gustul cotletelor de 6 copeici, și am deschis în silă televizorul...

A doua zi mi-am găsit locul obișnuit din fața televizorului ocupat. Timofei se lăfăia în fotoliu și, agitînd cu laba ziarul, reacționa violent la meciul de hochei.

— Vino să mîntînc! m-a chemat soția.

De astă dată mi-a pus mie în farfurie antricoatele, iar cotletele le-a zvîrlit în vasul lui Timofei.

— N-ai greșit cumva? am întreat-o.

— Nu, mi-a răspuns dînsa oftînd. Toți sînteți la fel.

A. Valentinov

Avertisment

Proprietarul unei stații de benzină de la marginea Saharei a afișat acest anunț:

„Nu uitați să vă aprovizionați cu benzină de la această stație; toate celelalte vor fi numai miraje.”

Anunț buclucas

Familia Babeșko căuta de zor o femeie de serviciu. Își mobilizase rudele, întrebaser toți cunoscuții, dar în zadar. Atunci a trecut la acțiuni hotărîte: seara, tatăl, mama, fiul—elevele premiant — scriau anunțuri pe care, a doua zi, în drum spre serviciu sau școală, le lipeau pe stîlpi sau garduri. Anunțurile specificau: „Familie pașnică, de intelectuali, avînd un apartament liniștit dorește o femeie în vîrstă, singură. Aveți baie și televizor.” Dar în jumătate de ora nu s-a ivit nici o ofertă. Familia Babeșko era disperată.

Într-o seară însă a țîrîit soneria. În pragul ușii era o bătrînică simpatică, cu o legăturică în mînă. Era singură, citise anunțul și venise.

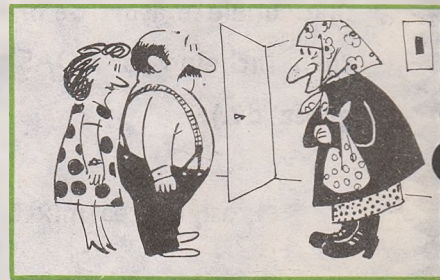
Familia era în culmea fericirii. Noua venită a fost servită frumos și culcată în patul nupțial al celor doi soți. S-a trezit la amiază a mîncat cît doi și a dormit iar pînă seara cînd a mîncat pe rupte.

— E bine! a remarcat Babeșko mulțumit. Dacă are așa o poftă de mîncare, înseamnă că poate și munci zdravăn.

Dar femeia nu s-a grăbit să se apuce de treabă. Ziua următoare și-a petrecut-toată în baie, unde și-a spălat rufele pe care le adusese în bocceluță.

— Înseamnă că-i place curățenia, a tras concluzia capul familiei.

A treia zi însă femeia și-a strîns bocce

luța și, înclinîndu-se în fața gazdelor, rostii:

— Vă mulțumesc pentru pîine și sare

— Unde pleci, a întreat neliniștit gazda.

— La Kemerovo, la rude, a răspuns femeia. Vin de la Nedrigailovka. La Kiev am făcut întrerupere, dar n-am găsit loc la hotel. Din fericire am dat peste anunțul dv. Dacă poftesc așa de frumos, înseamnă că-s oameni buni, mi-am spus și am venit.

Și înclinîndu-se încă o dată, bătrînică și-a văzut de drum.

Babeșko, nevasta și băiatul premiant au alergat pînă seara prin oraș ca să rupă toate anunțurile.

O. Kanevs

Mimefism

— Ce-i asta? am întreat uimit cînd am intrat în casă.

Un ghemotoc negru se rostogolea la picioarele mele și scotea niște sunete slabe, dar ostile.

— Timofei, odrasla Almei, m-a informat bucuoroasă soția. Violeta Sergheevna mi l-a dat.

— Numai cîini ne lipseau.

— Te rog, e cățelul meu, nu al tău! a replicat tăios soția. Fă bine și nu te juca cu el!

— Nici nu mă gîndesc. Dar ce-ai să faci tu cu el?

— Eu o să am cu cine schimba o vorbă, asta am să fac. Că tu stai mereu la televizor sau cu ziarul în mînă...

Am dat din umeri. N-are decît să vorbească, mi-am zis. Cu atît mai bine pentru mine.

Și, într-adevăr, stăteau de vorbă. Adică vorbea soția, iar Timofei ba dădea mulțumit din coadă, ba lătra furios. Treaba lor. Pe mine chestia asta mă lăsa rece. Eu voiam să fie gata masa la timp și să funcționeze bine televizorul. Încît eram mulțumit. La fel și soția. Acum era mereu veselă și gătea mai bine ca înainte. Într-o zi cînd m-am întors de la lucru, am simțit aroma plăcută a antricoatelor mele preferate.

— Azi ești la înălțime! i-am spus nevastă.

— Nu te bucura, că antricoatele nu sînt pentru tine, mi-a tăiat-o însă dînsa scurt.

— Aștepti pe cineva la masă? am întreat nedumerit.